

Königer Miklós „MINDIG TUDTAM, HOGY MIKOR KELL LÉPNEM EGYET...”

beszélgetés MUSKÁT LÁSZLÓVAL
I. rész

Hajós utcai napos délelőtt: pezsgő trillák vetélkedője szűrődik ki az Operaház próbatermének nyitott ablakán. A dalszínház művészbemutatójával srévizavé egy ékszerdoboz, parányi helyiség, a hozzá tartozó „örzö lelkekkel” az apró teraszon: a Thália Kávézó. Ügyesen variált belső térben falépcső, galéria – frissen örölt kávé illata terjeng. A falakon tartózkodó eleganciával keretezett eredeti fotók, muzeális értékű színész-táncos-énekes képeslapok, portrék, autogramkártyák, plakátok. A magyar színház- és filmtörténet száz éve van jelen általuk, különleges hangulatot árasztva. Szíves mosollyal, hamiskás bölintással fogadják az ismerős betérőt: a háttérben Maria Callas és Marlene Dietrich arcásai a falon. Így képzelhetni el egy színházi társalgót, a megnyugtató zöld színbe simuló bohém világot.

Aki ezt a miniatűr világot meg- és kitalálta, megvalósítva réges-régi ötletét, a hazai színházi világ ismert, fontos háttérarca, Muskát László – foglalkozására nézve segédszínész, színész, táncos, ügyelő, rendezőasszisztens, művészeti titkár, majd művészeti főtitkár, aki a Thália teraszán mesélt a Parallelnak fordulatokban gazdag pályájáról.

Színésznek készültél?

Igen – ez az embernek benne szokott lenni a génjeiben. Mindig hittem, hogy ez a pálya az enyém is. Ösztönösen tudtam, hogy ez az egyetlen hivatás, amihez érzésem és érzékenységem adatott. Ezt a hitemet támogatták rokonok és barátok: Gobbi Hilda, Simon Zsuzsa, Rév Erzsi, a filmek közül Zákonyi Sándor vágó, Vidéky Judit berendező. Tragikus árnyként vetődött az életünkre anyai nagyapám, a nagy komédiás, Radó Sándor (1891-1944) színművész emléke, aki a nyilas terror áldozata lett. Hatszor jelentkeztem a Színművészeti Főiskolára és valamennyiszer eljutottam a harmadik fordulóra – akkoriban az volt a szokás, hogy azokat, akik eddig elverekedték magukat, ám az utolsó menetben „leverték a gátat”, automatikusan felvették a Nemzeti Színház Stúdiójába. Maximalista voltam: akkor még azt hittem, hogy csak abból lesz színész, aki elvégzi a Főiskolát.

Ennyi év távolából ma is így látod?

Más világ volt az, negyven évvel ezelőtt: ma már nem vagyok ebben biztos. De az én korosztályomból azok, akiket ugyancsak nem vettek fel, egész hátra lévő életükben érezték ezt a hiányt és szenvedték az ebből eredő hátrányokat. Az alaptudás megszerzése, a felkészítés folyamatossága, a legalább négy év védettsége fájdalmasan hiányzott későbbi, színházi életem során.

1965. december 10-én előzetes sajtóbemutatót tartott az Állami Déryné Színház. Illyés Gyula *Bolhabál* című darabját – ősbemutatóként – vitte színre illusztris meghívottak, szakemberek, a sajtó és a politikai élet képviselői előtt a Kulich Gyula téri anyaszínházban – természetesen a teljes hazai íróársadalom tüntető felvonulásával. A hivatalos premierre 1966 télutóján, Alsópáhok községben került sor. A szereposztást böngészve a summás fiú szerepét Muskát László játszotta...

Tizenhét-tizennyolc éves voltam, meghallgatásra jelentkeztem Kertész László főrendezőnél. Hogy mennyire illett, vagy nem illett ez a szerep az én filigrán belső és külső alkatomhoz – na, az egy más kérdés. Hatalmas, ragasztott bajusszal, csizmában, magyaros jelmezben játszottam, sőt, az előadás végén még parasztasszonynak is beöltözve a kollégáimmal együtt... juj-juj...

A darabról talán csak annyit: a commedia dell'arte elemeivel megtűzdelt, moralizáló népi játékot láthatott-élvezhetett a vidéki kultúrházak közönsége. („A téma örök; hatalomnélküliek hogyan játsszák ki a hatalmaskodók szerelmi erőszakoskodását. A keret – színhely és idő – ifjúságom népi világa” – *Illyés Gyula: Újabb drámák, 1974*)

Faluhelyi Magda, Andorai Péter, Korcsmáros Péter és Muskát László a *Hamupipőke* című előadásban, Kecskeméti Katona József Színház, 1970-es évek (rendező: Bor József)

Több mint háromszázszor játszottuk az előadást, keresztül-kasul az országban – sikerrel. A maga nemében és idejében ez egy jelentős vállalkozásnak számított. Hogy a színház kérte-e fel a költőfejedelmet erre a darabra, vagy maga Illyés kereste meg a vezetést az ajánlattal, arra már nem emlékszem. Az sem kizárt, hogy felsőbb helyekről, a mindenható intézményektől érkezett a játszási engedély. Az 1956-os forradalom után elzárkózva élő Illyés egy évtizeddel később közeledni kezdett a színház világához. Óriási volt a felhajtás a bemutató körül. Mindenki várt, remélt egyfajta „illyési ízű” biztatást, áthallásokat, gyengéd bátorítást a darabtól. Az előadásban játszó kollégáim később ismert színészekké váltak országszerte: Várnagy Katalin, Hajdú Endre, Baranyai Ibolya, Áts Gyula, Papp Zoltán és a nemrég elhunyt pécsi örökös tag, N. Szabó Sándor.

Az ünnepelt szerző később teljes egészében átírta a darabot, mely az 1970-es évek elején kötetben is megjelent, majd a Békéscsabai Jókai Színház is bemutatására készült, immár *Bál a pusztán* címmel. A későbbi sorsát aztán már nem követtem.

Gondolkodtál akkor a továbblépésben?

Nem, mert a színház újabb feladatokat kínált. Ábrahám Pál *Victoria* című nagyoperettjének kamarásított változatával (1968) és Baróti Géza-Dékány András *Dankó Pista* című, életrajzi ihletésű játékával – Csongrádi Mária rendezésében – jártuk az ország művelődési otthonait.

A kitűnő Ikarus buszok nagyszerűen bírták a kilométereket: vitték a társulatot, a díszletet, a jelmezeket, a vacak dülötutakon azonban szétzötyögtek minket – gyomorsüllyedéssel búcsúztam a Déryné Színháztól. Ekkor éreztem, hogy lépnem kell egy nagyot.

Beiratkoztam Jeszenszky Endre magániskolájának jazz-tánc szakára, s rövid időn belül szerződést is kaptam éjszakai minirevükbe, műsoros bárókba, lokálokba Igaz Lucy koreográfiáival. Felléptem a Moulin Rouge-ban, a Savoyban, az Astoriában, a siófoki Pipacs bárban és így tovább. Mindeközben újra jelentkeztem a Főiskolára – nem vettek fel. Így aztán ősztől a Nemzeti Színház Stúdiójában folytattam a tanulmányaimat.

Éjjel-nappal a színházban voltunk. Órákon, a nézőtéren, színpadi próbákon, előadásokban statisztálva – ahol épp szükség volt ránk. A tanáraink: Bodnár Sándor, Tatár Eszter, Pócs Sándor, Simon Zoltán, Bánhidny Attila, Györgyfalvy Katalin, Szigeti Károly remek színházi emberek voltak. A szakmai alapszabályokat, alaplépéseket igazán itt lehetett megtanulni. Nem mindennapi eseménynek számított, amikor az elméleti, vagy gyakorlati óráinkon olykor Major Tamás, Marton Endre vagy Egri István is megjelent.

De útkeresés közben néha több lépcsőt is át kell ugrani. Ez veled is így történt.

Egy újsághirdetés alapján jelentkezünk Klócsa Péter barátommal – ma: Andorai Péter Kossuth-díjas színművész – a Kecskeméti Katona József Színházba meghallgatásra: segédszínészeket kerestek. A legendás igazgató, Radó Vilmos mindkettőnket szerződtetett. Vidám operettektől a legsötétebb drámákig, sok tájolóással – egy évig mindent vállaltunk.

És aztán jött egy „de”, ami mindent meghatározott, mindenen túlmutatott. Az igazgató meghívta Debrecenből Ruszt Józsefet a *Hamlet* vendégrendezésére. Mindenki startolt, hogy benne lehessen az előadásban, hogy együtt dolgozhasson az akkor már sokat sejtető, nagy tehetségű, fiatal színházcsinálóval. Székelyi József lett Hamlet, a rendező által alaposan átértelmezett előadás címszereplője és én lehettem Ruszt asszisztense és egy apró epizód szerep (Francisco) tulajdonosa.

Így indult el színházi életed kecskeméti korszaka?

Némi kitéréssel. Megfogadtam, hogy még egyszer, utoljára megpróbálkozom a Főiskolával. Megtudtam, hogy a Budapesti Gyermekszínház igazgatója, Kazán István zenés osztályt indít 1977-ben. Azt is tudtam, hogy a Paulay Ede utcai színháznak is létezik „utánpótlás-képzője”. Nekifutottam. Az évad során a *Várj egy órát* című új ifjúsági musical egyik jelentősebb szerepét is eljátszhattam, viszont a következő szezonban már újból Kecskeméten voltam szerződéssel.

A terasz megtelik a próbákról kizuhanó színészekkel, táncosokkal – epizodistákkal és főszereplőkkel. Afrikai hőség, ebédszünet.

folytatása következik...